

Література

1. Клименко Н. Ф. Гібридизація слів як прояв аналогії у словотворенні. *Мовні і концептуальні картини світу* : зб. наук. пр. 2005. Вип. 16. Книга 1. С. 179–184.
2. Комарницька Т. К. Етапи «американізації» японської мови в соціокультурному контексті. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Східні мови та літератури*. 2020. Вип. 1. С. 6–13.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-349-4-19>

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕДІА НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ: ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ

Маринець Н. В.

*кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри історії та суспільних дисциплін
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II
м. Берегово, Україна*

Однією з головних ознак розвитку сучасного суспільства є стрімкий розвиток цифрових технологій, що дозволяє сучасній людині навчатися, обговорювати хвилюючі її питання, зустрічатися і спілкуватися з друзями. У всьому світі люди використовують безмежні можливості соціальних мереж, і тому вони стають невіддільною частиною життя кожного індивіда. Проте слід зазначити, що соціальні мережі не лише дають можливість розвивати навички, вдосконалювати знання та розширювати коло інтересів, а й створюють реальні загрози. Наприклад, окрім позитивних сторін, соціальні мережі мають і негативні наслідки. Це інтернет-залежність, брак часу для збереження чи спілкування в реальному часі. Соціальні мережі, які відсувають на другий план класичні інститути соціалізації (сім'я, школа, друзі), набувають все більш домінуючої ролі в процесі соціалізації особистості та безпосередньо впливають на її ціннісні орієнтації.

Доцільно відзначити, що соціальні мережі сприяють створенню комунікаційних просторів і множенню соціальної реальності. Вони поглинають соціальну реальність з частин, які можуть існувати незалежно від реальності, і перетворюють її на віртуальну реальність, якій бракує просторово-часових властивостей. Під впливом соціальних

мереж особистість формується випадково, в основному на базі особистих уподобань, під впливом соціальних інститутів і віртуальної реальності, де практично відсутній зв'язок з об'єктивною реальністю. Віртуальна реальність сприймається як створена реальність, яка існує поза людською свідомістю і стає реальністю лише тоді, коли про неї згадує індивід. За допомогою соціальних мереж індивіди мають можливість самостійно проєктувати простір свого особистого існування та оформляти свій життєвий простір відповідно до особистих і соціальних уподобань. Завдяки соціальним мережам життя індивіда можна розглядати у двох паралельних середовищах: соціальній реальності та її копії, віртуальному світі, який формується за допомогою цифрових технологій.

В умовах цифрового середовища самоідентифікація індивіда зводиться переважно до самовираження (тобто передбачається використання відповідних засобів спілкування, спрямованих на те, щоб залишити певне враження на співрозмовника та налагодити з ним подальше спілкування), можливості якого потенційно безмежні, окрім фізичного чинника. Іншими словами, єдиною реальністю особистості у віртуальному комунікаційному просторі є реальність самого вираження.

Однак соціальні мережі мають великий вплив на всі процеси формування особистості та поведінки, однак часто інформація, подана у соціальних мережах, не є належним чином організованою та керованою.

Нові форми соціальної взаємодії призводять до нових уявлень про віртуальну реальність, у межах якої розширюється коло зустрічей особистості зі світом. Багато видів діяльності, важливих для формування особистості, передбачають пошук нових систем, за якими стоїть процес задоволення власних потреб. Часто індивіди прагнуть самореалізуватися у соціальних мережах, однак «занурюючись» у віртуально нестабільний світ, вони потрапляють в різні системи зв'язків, які не відповідають якісним характеристикам суспільства. Вхідження в таку систему стосунків викликає в індивідів нові потреби, породжені віртуальними спільнотами [1, с. 31].

Мережеві взаємодії індивідів та їх вплив на формування їх особистості викликають великий інтерес для дослідників, особливо в епоху цифрового розвитку суспільства. Зрештою, саме інформація, закодована ціннісним соціальним навантаженням, сприяє самоосвіті та участі в системі процесів колективної дії та ідентифікації індивідів у віртуальному світі.

Розглядаючи проблему формування особистості під впливом соціальних мереж з погляду філософського аспекту, доцільно звернути

увагу на поняття «аксіогенеза особистості». Так, аксіогенеза особистості є складним і динамічним процесом, який охоплює основні сфери життєдіяльності людини, в тому числі пов'язані з діяльністю суб'єктного саморозвитку. З розвитком цифрового суспільства, розширенням «меж» віртуального простору та появою нових засобів комунікації все більшого значення набуває вплив соціальних мереж на генерацію особистої вигоди. Для гармонійного співіснування особистості, особливо молоді, велике значення має утвердження гуманістичних цінностей, загальнолюдської та національної моделі духовності в соціальних мережах та популяризація етикету віртуального спілкування, заснованого на моральних нормах [2, с. 32].

Під впливом соціальних мереж аксіогенеза особистості може набувати нових смислів, векторів розвитку (як позитивних, так і негативних) та нових динамічних властивостей, пов'язаних із прискореним обміном інформацією та знаннями. Зазначені вище зміни аксіогенези особистості мають три виміри: культурно-історичний, пов'язаний із процесом присвоєння індивідам соціальних цінностей, вироблених суспільством як прикладів соціально бажаної поведінки; психодинамічний, який відображає зворотний бік буття, оскільки вроджені духовні наміри індивіда реалізуються в просторі соціального зв'язку; феноменологічно-рефлексивний, заснований на уявленні про об'єктивне і суб'єктивне походження аксіогенезу особистості та єдності їх уявлень у внутрішньому (феноменологічному) світі індивіда [3, с. 75].

У просторі віртуального спілкування індивіди більш відкриті та не бояться розмішувати інформацію про себе та своїх близьких. Вони діляться своїми думками, коментують ті чи інші події та думки, висловлюють один одному відгуки, все це відкрито для інших користувачів соціальних мереж, і можна сказати, що вони вже формують нове суспільство, в якому немає поняття «чужі». Структура суб'єкта соціальних мереж включає компоненти реальної та віртуальної особистості, співвідношення яких безпосередньо впливає на процес ідентичності та самовираження. Віртуальна особистість є результатом реального або вигаданого образу, реконструйованого в мережевому комунікаційному просторі та чия онтологія надається реальним суб'єктом. Вона володіє надзвичайним потенціалом активності, який завдяки її рухливості та різноманітним можливостям вираження за багатьма параметрами перевищує можливості реального індивіда. Віртуальні індивіди, які стають незалежними суб'єктами соціальних мереж, можуть слугувати потужними інструментами впливу на реальних індивідів і суспільство в цілому через «самопошук» та ідентичність, зокрема в підлітковому віці, або через бажання бути

визнаним у віртуальній спільноті та бути визнаним шляхом знаходження оптимальних форм соціального контакту [4, с. 11-12].

Соціальні мережі надають особистості доступ до необмеженої кількості інформації, включаючи отримання якісної освіти та розвиток особистих навичок. Ці засоби зв'язку технологізують інтелектуальну діяльність, змінюють основи спілкування, сприяють появі принципово нових форм взаємодії, таких як інформаційна соціалізація на основі сучасних цифрових технологій, що, зі свого боку, значно розширює можливості та свідомість особистості.

Підсумовуючи, відзначимо, що наявність нових можливостей спілкування сприяє розширенню сфери спілкування. Особливо в мережевому суспільстві є багато можливостей для взаємодії індивідів та формування їх як особистостей. Це ще один позитивний момент впливу соціальних мереж на процес формування особистості. Сьогодні особливий інтерес викликає процес, за допомогою якого індивіди ідентифікують себе в соціальних мережах. Так, ієрархія відносин стає більш горизонтальною та складнішою, оскільки індивіди в соціальних мережах формують свої особисті профілі. У віртуальному просторі користувачі соціальних мереж виглядають більш впевнено та успішно, ніж у реальному житті. Ці характеристики визначаються як віртуальні ідентичності, які не завжди є об'єктивними і часто конфліктують з реальними ідентичностями особистостей.

Література

1. Поліщук О., Поліщук О. Я в системі колективної дії соціальних інтернет-мереж: соціально-філософський аспект. *Вісник Національного Авіаційного Університету. Серія : Філософія. Культурологія.* 2021. № 33(1). С. 30-35.
2. Мануйлов Є. М., Калиновський Ю. Ю. Вплив соціальних мереж на аксіогенезу особистості. *Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого. Серія : Філософія, філософія права, політологія, соціологія.* 2021. № 3(50). С. 28-40.
3. Заредінова Е. Р. Аналіз провідних напрямів дослідження феномену аксіогенезу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Педагогіка. Соціальна робота.* 2018. Вип. 1. С. 74–77.
4. Штанько В. І. Віртуальний комунікативний простір і проблеми самоідентифікації особистості. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Теорія культури і філософія науки.* 2012. № 47. С. 5-12.